

До Научното жури
по процедурата за „доцент“
по Конституционно право
(Сравнително
конституционно право) в
Юридическия факултет
на СУ „Св. Климент
Охридски“

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Александър Асенов Воденичаров

**Относно: конкурс за „доцент“, обявен за Юридическия факултет на
Софийския университет „Св.Климент Охридски“
(ДВ, бр. 100 от 15.12.2017 г.)**

**Област на висше образование: 3.Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.6. Право**

**Специалност: Конституционно право (Сравнително конституционно
право)**

**Кандидат: Мартин Кирилов Белов – главен асистент по
Конституционно право в Катедра „Конституционноправни науки“ на
Юридическия факултет на СУ „Св.Климент Охридски“, доктор по право**

В обявения конкурс за „доцент“ по Право 3.6. (Конституционно право (Сравнително конституционно право)) от СУ „Св.Климент Охридски (ДВ, бр. 100 от 15.12.2017 г.) участва кандидатът гл. ас. д-р Мартин Кирилов Белов – член на катедра „Конституционноправни науки“ на Юридическия факултет. Назначен съм за член на научното жури със Заповед на Ректора на Софийския университет № РД 38-90 от 30.01.2018 г. В съответствие с решението на научното жури в настоящия конкурс изготвям рецензия, която предлагам на Вашето внимание.

Броят на представените научни трудове е **внушителен**. В настоящия конкурс кандидатът участва с **шестдесет и три от тях, в които се включват**

четири монографии, един учебник, една студия, едно съставителство на сборник и петдесет и шест статии и глави от книги, като всички те са публикувани след получаване на образователната и научната степен „доктор“ по Конституционно право през 2009 г.

Мартин Белов е роден на 07.09.1979 г. в гр. София. Завършва Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Преминава през всички фази на академично развитие в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“. Цялата научна и преподавателска кариера на Мартин Белов преминава в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“, като той има научни и преподавателски изяви и извън него. В периода 2005 – 2006 г. е хоноруван асистент по Конституционно право. Докторант е по конституционно право в същия факултет от 2006 до 2008 г. като през 2009 г. получава образователната и научна степен „доктор по Конституционно право“ за дисертационен труд на тема „Пряка демокрация – национални и сравнителноправни аспекти“. От 2008 г. е асистент, от 2009 г. е старши асистент, а от 2011 г. е главен асистент по Конституционно право в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“.

Следва да се отбележат неговите специализации в редица европейски университети и академии. Това са: Оксфордски университет, Оксфорд, Великобритания (2017), Институт по федерализъм, Фрибург, Швейцария (2014), Макс-Планк институт за европейска правна история, Франкфурт на Майн, ФРГ (2011), Макс-Планк институт за сравнително и международно публично право, Хайделберг, ФРГ (2009), Дрезденски университет, ФРГ (2006), Кьолнски университет, ФРГ (2006, 2009), Гентски университет, Белгия (2004), Страсбургски университет, Франция (2003), Хамбургски университет, ФРГ (2002 - 2003), Европейска академия по теория на правото, Белгия (2001), Виенски университет, Австрия (2001) и Бременски университет, ФРГ (2000).

Мартин Белов е бил преподавател по Конституционно право на Федерална република Германия, Европейско право и Въведение в правото в ZEDES “Germanicum” (2005-2010), като е преподавал конституционно право, сравнително конституционно право и европейско конституционно право и в следните университети: Университет Съодерторн, Стокхолм, Швеция (2017), Scuola Superiore Sant’Anna, Пиза, Италия (2016), LUISS “Guido Carli”, Рим, Италия (2016), Държавната академия на Саксония, ФРГ (2016), Варшавския университет, Полша (2015), Университета на Лодз, Полша (2015), Лисабонския университет, Португалия (2012), Държавния университет на Милано (Италия) (2011), Кьолнския университет (ФРГ) (2007-2009), както и в департамент “Право” на Нов български университет (2005 - 2016). Той е бил гост-изследовател в Института по федерализъм, Фрибург, Швейцария, (2014)

и проектен научен сътрудник към Макс-Планк институт по европейска правна история, Франкфурт на Майн, ФРГ (2010- 2012).

Кандидатът участва в редица научни проекти – както национални, така и международни. Българските (националните) проекти, в които той участва, са шест: Върховенството на правото като отговор на финансовата и икономическа престъпност (2013), Правосъдието между фактите и нормите (2012), Римско и съвременно публично право (2012), Равенството – път към прогрес (2011), Национални и европейски измерения на съвременния конституционализъм (2009) и 130 години български конституционализъм – проблеми и тенденции (2008).

Международните проекти, в които д-р Белов участва, са единадесет: Избори, свързани с икономическия и валутен съюз. Изборът за Европа след Маастрихт (Залцбургски център за изследвания на ЕС, Залцбургски Университет, Австрия) (2016 - 2018), Конституциите на държавите-членки на ЕС и европейската интеграция (Залцбургски център за изследвания на ЕС, Залцбургски Университет, Австрия) (2016), Варианти на демокрацията (Университет в Осло, Норвегия и Университет в Гьотеборг, Швеция) (2015-2016), Ролята и бъдещето на националните конституции в европейското и глобалното управление (VII рамкова програма, Университет на Кент, Великобритания) (2014), Човешкото достойнство в Европа (Университет на Люцерн, Швейцария) (2014-2016), Хартата за основните права на ЕС и нейното прилагане от националните съдилища (Университет Париж I Сорбона, Франция) (2014-2017), Изграждане на конституционни правила за балансиран бюджет (Букурещки университет, Румъния) (2014-2017), Административно право и административна реформа в Източна Европа (Оксфордски университет, Великобритания) (2012-2013), Конституционното право на държавите-членки на ЕС (Радбоут университет, Ниймеген, Нидерландия) (2012-2013), Изграждане на националните правни системи в постосманска Югоизточна Европа. Деконструкция, формиране и трансфер на нормативност (Макс-Планк институт по европейска правна история, Франкфурт на Майн, ФРГ) (2010-2012) и Конституционните системи на Централно и Източноевропейските държави (Университетът на Печ, Унгария) (2010).

Наред с това, Мартин Белов е организирил четири и е участвал в петдесет и една научни конференции, значителна част от които са международни. Той е член на редица научни организации в България и чужбина, като в някои от тях – например СЕЕ Forum и Българската асоциация по философия на правото и социална философия, е и член на ръководството.

Д-р Белов владее отлично и четири езика – английски, немски, френски и руски, което е важна предпоставка за задълбочени изследвания в областта на конституционното и особено на сравнителното конституционно право.

Кандидатът развива и значителна по своя обем и значение научно-административна дейност. Той е член на Факултетния съвет на Юридическия факултет на СУ "Св. Климент Охридски" (2011 г. - досега), на Общото събрание на СУ "Св. Климент Охридски" (2015 г. - досега), на Комисията по предложенията на Общото събрание на СУ "Св. Климент Охридски" (2015 г. - досега) и на Комисията по качество на обучението на Юридическия факултет на СУ "Св. Климент Охридски" (2011 г. - досега). Това е свидетелство за активната позиция и роля на кандидата д-р Белов в академичния живот на СУ "Св. Климент Охридски" и на неговия Юридически факултет.

Активно работи и за все по-ценената интернационализация на висшето образование и науката. В качеството си на „Еразъм“ координатор на Юридическия факултет на СУ "Св. Климент Охридски" той има съществен принос за големия брой изпратени български студенти в чужбина и приети чуждестранни студенти в Алма матер, за нарастване на преподавателската мобилност, както и за организирането на „Еразъм“ седмица на правната наука. Като франкофон не мога да не отбележа тук и качеството на д-р Белов на координатор на Университетската агенция на франкофонията за ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“, с което той способства за развитие на научния и академичния обмен с френскоговорящи университети.

Мартин Белов се отличава **със систематични и задълбочени научни интереси, академична толерантност и ясна и последователна научна позиция** в творческите си търсения. Темите на неговите публикации, както и резултатите от тях, имат съществено значение за развитието на конституционноправната теория и на българската правна система. Трудовете на кандидата се отличават с добър научен език и стил. Кандидатът умее компетентно и задълбочено да изследва широк кръг научни проблеми на конституционната, сравнителната конституционна и европейската конституционна теория и практика. Някои от разработките му са приноси и за други отрасли на публичното право – административно право, финансово право и др.

Научните разработки на д-р Белов се характеризират с комплексен и интердисциплинарен подход, с използване на нови методи на изследване и засягат най-актуални теми в съвременната конституционна теория. След защитата на докторската си дисертация д-р Белов се ориентира към едни от

най-актуалните, сложни и дискуссионни въпроси на конституционното и сравнителното конституционно право. Такива са проблемите на конституционната идентичност, финансовия конституционализъм, гражданското участие в политическия процес, конституционната аксиология, разделението на властите, наднационалният конституционализъм и неговото взаимодействие с националния конституционализъм, конституционното значение на времето, конституционния преамбюл, ограничителите на партийния политически плурализъм, правото на опозиция, човешкият образ и човешкото достойнство в конституцията, икономическата и финансовата конституция, съдът със съдебни заседатели и др. Следователно интересите на д-р Мартин Белов са широки и разностранни, като обхващат всички съществени области на конституционноправната наука. Така кандидатът показва познания и има приноси във всички значими дялове на конституционното право.

Публикациите на кандидата съдържат приноси в областта на сравнителното конституционно право. Сред по-важните от тях не можем да не отбележим **новата типологизация на формата на държавно устройство** и по-специално изследването на унитарните държави с автономия, регионализъм и деволуция, сравнителноправните изследвания на правителството и държавния глава, особено с оглед на типологията и еволюцията на тези институции, както и на принципите за организация и дейност на правителството, извеждането на сравнителноправните причини за съществуването на втора камара, сравнителноправният анализ на институциите за управление на съдебната власт и на системата на специализираните съдилища и др.

Следва още да се отбележат **задълбочените интереси и приноси** на д-р Белов в областта на българската и сравнителната конституционна история. За това свидетелстват редица научни публикации в България и в чужбина. Тук трябва да отличим изследванията на модернизацията и европеизацията на българската конституционна система и на идеята за „Европа“ като централен елемент в развитието на българската конституционна традиция, извеждането на основните характеристики на българската конституционна традиция и на идентичността на българските конституции, създаването на типология на българската конституционна демокрация, както и редица приносни анализи на балканския конституционализъм. В тази слабо разработена в българската конституционна теория материя д-р Белов предлага оригинален анализ на причините за установяване на конституционната монархия като водеща форма на управление през XIX в. и за рецепция и трансплантация на конституционната монархия на Балканите, извежда общите закономерности и

националните специфики в еволюцията на конституционните системи на Гърция, Румъния, Сърбия и България и проучва конституционната роля на монарха в контекста на балканския конституционализъм от XIX в. и началото на XX в.

Научните интереси и преподавателската дейност покриват широк кръг от важни теми на конституционното и сравнителното конституционно право. Безспорен факт е, че аргументираните тези на кандидата допринасят за обогатяване на съществуващите знания в областта на конституционното и сравнителното конституционно право. Публикациите на кандидата са принос в националната ни правна доктрина. Научните трудове на д-р Мартин Белов са актуални по съдържание и третираат широк кръг от най-значимите теми на съвременното българско конституционно право, както и на сравнителното конституционно право. Неговите публикации са известни сред учените, работещи в областта на публичното право. Това следва от големия брой от близо двеста цитирания на научните разработки на д-р Белов.

Кандидатът участва в настоящия конкурс с монографиите „Българската конституционна идентичност“, „Финансов конституционализъм“, „Институциите на изпълнителната власт в континенталноевропейския конституционализъм“, „Гражданското участие в политическия процес. Конституционноправни основи“, с учебника „Сравнително конституционно право“ (в разделно съавторство с проф. д-р Евгени Танчев), със студията „Republic of Bulgaria“ (в съавторство с проф. д-р Евгени Танчев), със съставителството на сборника „Global Governance and Its Effects on State and Law“ и с петдесет и шест научни статии и глави от книги.

Това са изследвания, които покриват широк и разнообразен спектър от модерни и класически научни проблеми. Те са разгледани интелигентно и аргументирано. Коректно е използвана и цитирана богатата научна литература на английски, немски, френски, руски и български език, която показва ерудицията на автора и познаването на основните произведения и тенденции в областта на конституционното и сравнителното конституционно право. Изследванията на д-р Белов са от голяма полза за теорията и практиката, тъй като те съдържат не само приносни научни изводи, но и редица конкретни предложения за усъвършенстване на действащата конституционна уредба.

Книгата „Българската конституционна идентичност“ е **първото по рода си изследване на тази нова и актуална тема в българската правна теория**. Нейната оригиналност следва както от подбраната модерна тема и изложените приносни авторски възгледи по редица въпроси, така и от

използването на комплексни научни подходи и от разглеждането на проблемите в теоретичен, национален и сравнителноправен аспект. Важно предимство на монографията е предложената собствена теория на конституционната идентичност. Авторът д-р Белов изследва конституционния аспект на идентичността, представя различните концептуални и методологични подходи към явлението, съпоставя конституционната идентичност с други видове идентичност и със сходни конституционни феномени, определя съдържанието на конституционната идентичност и предлага оригинална класификация на функциите на конституционната идентичност.

По-нататък, се изследва един феномен, който сам по себе си има все по-нарастващо значение в днешния конституционализъм. Това е съдебният диалог, който представлява важен, но неизследван досега проблем в българската конституционна и въобще в българската юридическа теория. Ето защо е похвален успешният опит на д-р Белов да се занимае задълбочено с този проблем и с връзката му с въпросите на изграждането на конституционната идентичност.

Нетрадиционен е подходът на автора, когато говори за „игри на суверенитет“. Това оригинално понятие не е сигурно дали допринася съществено за изясняване на изследваното явление. Поради това може да се препоръча на автора да се придържа към по-традиционни и утвърдени вече термини. Същевременно обаче тази терминологична препоръка не омаловажава интересния и приносен характер на наистина важния въпрос за „пазачите на конституционната идентичност“ – въпрос, с който авторът се справя по нов за конституционната теория начин.

По-нататък в монографията предлага анализ на българската конституционна идентичност, на нейното възникване и развитие, както и на актуалните ѝ проблеми. Този анализ успешно надгражда върху теоретичния фундамент, предложен в първата глава на книгата. Интересен е анализът на модернизацията като европеизация на българското конституционно право и влиянието на европейски идеи върху формирането на нашата конституционна традиция и конституционна идентичност. Трябва да се отбележи и успешното определяне на българската конституционна традиция и нейното разграничаване от българската конституционна идентичност и идентичността на българските конституции.

Книгата завършва с изследване на влиянието на наднационалния конституционализъм върху българското конституционно право, българския

конституционализъм и българския конституционен модел. Два са основните приноси тук, които заслужават отбелязване. Авторът предлага критичен анализ на практиката на Конституционния съд на Република България. Той е много полезен както във връзка с изясняването на проблемите пред извеждането на националната ни конституционна идентичност, така и с оглед на темата за йерархията в правото и за върховенството на нашата конституция. Освен това, авторът д-р Белов въвежда в българската научна дискусия и проблемът за насрещните ограничения пред трансфера на правомощия и функции към наднационални и международни организации.

Изводът е, че книгата „Българската конституционна идентичност“ предлага **редица новости за българското конституционно право**. Някои от тях са концептуални – например въпросите за конституционната идентичност, съдебния диалог и насрещните ограничения при трансфера на суверенитет. Други са от значение за усъвършенстване на действащото българско конституционно право. Те могат да дадат насоки на българските институции и особено на Конституционния съд и на Народното събрание в тази област с нарастващо практическо значение както във връзка с членството на България в Европейския съюз, така и с нейното членство в международни организации като Съвета на Европа.

Затова бих желал да препоръчам на автора да продължи изследванията си в областта на конституционната идентичност. По-специално, бих желал да видя по-настойчиво определение на актуалната българска конституционна идентичност в бъдещите му трудове. Виждането на автора относно периметъра и съдържанието на българската конституционна идентичност личи и сега, но е желателно то да бъде изведено на преден план.

Втората монография, с която се кандидатства в конкурса за доцент е „Финансов конституционализъм“. Подобно на „Българската конституционна идентичност“ и книгата „Финансов конституционализъм“ е оригинално авторско изследване, посветено на непоставян до момента въпрос в българската теория на правото и по-специално в българското конституционно право. Повдигането на темата за финансовия конституционализъм, финансовата конституция и финансовата власт е концептуален принос в българската теория на конституционното право със значение и за административното и финансовото право. Изследването на европейските и сравнителноправните въпроси, които финансовият конституционализъм повдига, прави книгата приносна и за теорията на европейското и на сравнителното конституционно право. Трябва да посоча, че въпросите за финансовия конституционализъм са все по-чест обект на политически и

академичен дебат в Европа, особено след финансовата криза от 2009 г. Затова научният труд е много навременен и актуален както за теорията, така и за практиката.

Освен този общ принос, монографията „Финансов конституционализъм“ отваря и няколко нови теми в българската научна дискусия. Проблемите за същността и елементите на финансовата конституция, за същността и характеристиките на финансовата власт са разгледани както от теоретичен аспект въз основа на задълбочен и съдържателен анализ, така и във връзка с техните типични и специфични проявления в съвременните европейски конституционноправни системи, както и в правото на Европейския съюз.

Трябва да изведем на преден план стремежът на автора д-р Белов да не робува на клишета и на предпоставени позиции, а смело да потърси отговора на философско-политически въпроси, които определят насоките на развитие на съвременния конституционализъм. Такива са въпросите за необходимостта от институционален отговор на глобалния финансов капитализъм, информационната революция и еманципацията на финансите от икономиката, за даването на демократичен отговор на зараждащия се глобален финансов капитализъм и за неговото конституционализиране, както и за конституционното и политическо значение на едно от най-интересните явления, изследвани от автора и определено от него като „териториална безотговорност на финансовия капитал“.

Като удачни и прецизни могат да се квалифицират и определенията, които авторът дава на финансовата конституция, финансовия конституционализъм и финансовата власт. Заслужава одобрение системният интерес на д-р Белов към въпросите на разделението на властите, намерил израз в няколко негови публикации. Той допринася за развитие на оригинална концепция за разделението на властите, предлагаща по-специално идеята за съществуването на самостоятелна финансова власт. Така анализът на финансовата власт, в контекста на проблематиката на финансовия конституционализъм, се основава на една добре аргументирана теза за нейната същност и типични характеристики.

Оригинална е тезата за държавния бюджет като „исторически еволюиращ код за интеграция и инклузивност на политическите общности“. В този смисъл, бих препоръчал на автора да предложи и конкретни сравнителноправни примери, които да придадат допълнителна яснота на иначе приносната му теза. Поради абстрактния характер на труда

използването на конкретика за илюстриране и даване на примери е желателно. Анализът на сравнителноправните конституционни аспекти на държавния бюджет и представянето на конституционното значение на централни теми и въпроси на публичните финанси намирам за много полезно. В тази връзка, интердисциплинарният труд „Финансов конституционализъм“ хвърля мост между отраслите на конституционното, административното, финансовото и европейското право и така запълва съществена празнота в българската правна теория и юридическа литература.

Много полезен е и **критичният анализ** на въвеждането на принципа на балансирания бюджет в конституционното право на държавите-членки на Евроната, а също и в националните конституционни системи на страни, които са извън нея. Принципът на балансирания бюджет се разглежда от д-р Белов като пресечна точка между националното, европейското и глобалното управление и като канал, чрез който наднационалното управление влияе съществено върху националните механизми за правене на политика. Ценно е и изследването на принципа на балансирания бюджет от гледна точка на същността му на форма на влияние на глобализацията върху националните конституционни системи. Интересна е и аргументираната теза на д-р Белов за това, че „принципът на балансирания бюджет въвежда нова функционалност в отношенията между конституционните институции и се превръща в аргументативен център и ядро на нов политически дискурс“.

Накрая, но не и по важност, следва да се отбележи и значението на двете задачи, които авторът формулира пред финансовия конституционализъм – развитие на конституционните инструменти за контрол върху корпоративните и публичните финанси и гарантирането на финансова пазарна икономика. Похвален е фактът, че авторът не само теоретично полемизира, но и доказва на базата на сравнителноправни примери как тези задачи следва да се постигнат.

„Институциите на изпълнителната власт в континенталноевропейския конституционализъм“ е третата монография, с която кандидатства в този конкурс за доцент. Отново, както и при предходните две книги, се касае за самостоятелно монографично изследване, което е ново и приносно за българската теория на конституционното право. Същевременно тази книга е от особено значение за теорията на сравнителното конституционно право и за теорията на сравнителната конституционна история както от гледна точка на мащаба и целите си, така и с оглед на конкретните постигнати изследователски резултати.

„Институциите на изпълнителната власт в континенталноевропейския конституционализъм“ прави впечатление с няколко свои характеристики. Заслужава одобрение подходът на автора да предложи своя собствена концепция за анализирания феномен, която да илюстрира с многобройни и наистина доказващи тезата примери.

В монографията „Институциите на изпълнителната власт в континенталноевропейския конституционализъм“ се предлага **своя концепция за разделението на властите**. Тя се основава на система от оригинални критерии. Освен традиционните власти са разграничени още финансовата, външната, патронажната и символично-комуникационната власт. При това, тези власти са били обект на разглеждане и са изградени и в редица други произведения на автора, публикувани в България и в чужбина. След това, въз основа на тази класификация, авторът д-р Белов ни предлага нейното „разгръщане“ в няколко важни европейски национални конституционни модела – Германия, Австрия, Белгия и Нидерландия.

Считам за **новаторски подходът** на автора да ни предложи анализ не само на нормативната уредба на институциите на изпълнителната власт, но и на начина, по който тя е била прилагана от титулярите на органите на властта и особено от водещите за епохата политически фигури. Освен това д-р Белов прави анализ и на идеите, определили начина на мислене на тези политици и съответно повлияли върху динамиката на конституционния процес.

Прави добро впечатление предлагането на самостоятелна глава, посветена на методологията, концептуалната схема и терминологията, използвани за извършване на научния анализ. Това дава яснота на читателя и създава научни очаквания, които впоследствие се оказват удовлетворени.

Наред с новата концепция за разделение на властите и използването на комбиниран подход за анализ, определян от автора като „социо-правен“, книгата съдържа и редица конкретни приноси. Те са свързани с изпълнителната власт като цяло и с отделни нейни институции и проблеми в частност. Отново трябва да се подчертае, че в този аспект книгата е органично продължение на интересите на автора, намерили израз и в други негови научни произведения, посветени на сравнителноправните или националните аспекти на изпълнителната власт и особено на изпълнителната власт в историята на балканския конституционализъм.

Заслужава да се посочат следните конкретни приноси и нови моменти, съдържащи се в представената монография „Институциите на изпълнителната власт в континенталноевропейския конституционализъм“.

Д-р Белов прецизно проследява въздействието на конституционната еволюция върху централните органи на изпълнителната власт – монарх, президент, правителство, министри, Държавен съвет и др. в посочените четири европейски държави. Логично и аргументирано са изложени причините за преход от монархическо към парламентарно правителство в тези страни, като са изследвани и факторите за криза на либералния конституционализъм и за връщане към авторитарни образци на управление. Показано е влиянието на основните исторически събития върху нормативната уредба на изпълнителната власт, както и обратното – начина, по който конституционните системи се опитват да се справят с историческите и политическите предизвикателства.

Специфични приноси са свързани с проучването на уредбата на изпълнителната власт и особено на статуса, структурата и правомощията на правителството в различни форми на държавно управление. Направени са важни изводи относно принципите на организация и дейност на правителството, видовете правителства и отношенията между правителство, държавен глава и парламент.

Четвъртата книга, представена за участие в конкурса, е „Гражданското участие в политическия процес. Конституционноправни основи“. Тя е естествено продължение на интересите на кандидата в областта на видовете демокрация и на политическите права на гражданите. Израз на тези интереси е както неговата книга „Политическите партии и демократичната държава в съвременния немски конституционен модел“, така и с дисертационния му труд, издаден под името „Пряка демокрация“. Между тези две книги, и книгата „Гражданското участие в политическия процес. Конституционноправни основи“ обаче няма припокриване, тъй като последната касае основно въпросите на делиберативната демокрация и демокрацията на участието, както и разглежда политическите права на гражданите в съвременния български конституционен модел. Същевременно проблемите на пряката демокрация са разгледани по нов начин както откъм структура, така и откъм съдържание.

Монографията „Гражданското участие в политическия процес. Конституционноправни основи“ също така е новост в българската правна теория. Тя предлага класификация на видовете конституционна демокрация. Въз основа на нея са систематизирани основните политически права на гражданите, които са изследвани откъм тяхната същност, регулативен обект и взаимно отношение. Разгледани са ограниченията на политическите права и

са открити практически и нормативни проблеми на тяхната уредба и прилагане.

Актуалността и приносния характер на монографиите, представени от д-р Мартин Белов за участие в конкурса са безспорни. Това е така, защото те представляват цялостни и самостоятелни изследвания на фундаментални проблеми на конституционното и сравнителното конституционно право, разгледани посредством комплексни и нови методи, основаващи се на интердисциплинарен подход. Мненията и тезите на автора са добре аргументирани, нови и базирани на убедителни нормативни, теоретични и емпирични доводи.

Останалите публикации, представени за участие в конкурса показват **отлично познаване** и на други институти на публичното право. Тези публикации могат да бъдат групирани в няколко основни тематични области: конституционни ценности и принципи (определяни от кандидата като „конституционна аксиология“), източници на правото и нормативни регулатори в конституционното право, теория на разделението на властите (включително теория за „вето актьорите“), наднационален конституционализъм, глобален конституционализъм и глобално управление, време и конституция, учредителна власт, конституционна теория на демокрацията, въпроси на политическия плюрализъм и конституционните основи на гражданското общество и публичността, теория на конституционната комуникация, българска конституционна история, сравнителна конституционна история, сравнителноправно и сравнително историческо изследване на формата на държавно управление и формата на държавно устройство, сравнителноправно изследване на държавните институции, проблеми на правата на човека и гражданството, проблеми на конституционния преамбюл, проблеми на конституционните основи на икономиката и финансите и проблеми на съдебната власт.

В представените научни публикации има някои моменти, които могат да бъдат доразвити и усъвършенствани в бъдещата работа на кандидата. Те бяха отбелязани от мен по-горе при анализа на отделните научни трудове на автора. Те обаче не засягат многобройните и съществени приносни моменти в научното творчество на кандидата.

Прегледът на научно-изследователската и преподавателската дейност на гл. ас. д-р Мартин Белов доказва, че са **удовлетворени всички законови критерии** за заемане на академичната длъжност „доцент“. Анализът на научните постижения на кандидата води до заключението, че те са новост в

конституционноправната наука и обогатяват съществуващите знания в тази област. Научните разработки се отличават със задълбоченост и прецизност, като представените монографични съчинения, учебник, студия, статии и глави от книги представляват значителен принос за развитието на правната наука. Поради това те заслужават много висока оценка.

Предвид цялостното научно творчество на гл. ас. д-р Мартин Белов стигам до извода, **че кандидатът напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България за заемане на академичната длъжност „доцент“**. Поради това убедено препоръчвам на уважаваното Научно жури да вземе решение и да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ да избере гл. ас. д-р Мартин Кирилов Белов на академичната длъжност „доцент“ по Конституционно право (Сравнително конституционно право) – професионално направление - **Право 3.6.**

17.03.2018 г.

София

С уважение:

проф. д-р Александър Воденичаров